

Jan Langermans nieuwe professor 'welzijn van proefdieren'

Jan Langermans is de nieuwe professor 'welzijn van proefdieren' aan de aan de Universiteit Utrecht. Daarmee zal Jan 1 dag in de week tijd en aandacht kunnen geven aan dit onderwerp. Graag vertelt hij aan de lezers van *Biotechniek* over het welzijn van proefdieren, verbinding met verschillende wetenschapsgebieden, verfijningen in experimenten en onderwijs.

Bij het bestuderen van de carrière van Jan op basis van zijn publicaties zien we direct dat Jan van bijna alle markten thuis is. Jan vertelt dan ook gepassioneerd dat hij als 'wetenschappelijk omnivoor' een groot voordeel heeft voor het werken aan welzijn van proefdieren. Jan is van huis uit bioloog, opgeleid aan de Universiteit Utrecht. Daarna is hij bij het LUMC (Leids Universitair Medisch Centrum) gepromoveerd in de Immunologie. Na een aanstelling UD (*Universitair docent, red*) de Universiteit Leiden werkte hij achtereenvolgens bij het BPRC, directeur proefdierfaciliteiten en later als hoofd BioMedical Research bij de ASG (Animal Science Group) in Lelystad. Hij bestudeerde met zijn collega's vaccines en fysiologische processen in verschillende proefdieren, waaronder muizen, varkens en apen. Momenteel is Jan adjunct-directeur bij het BPRC (Biomedical Primate Research Centre) in Rijswijk. Daar heeft hij aan verschillende studies meegewerkt op het gebied van de immunologie, parasitologie, anesthesiologie en gezondheid van de apen maar ook specifiek naar het toepassen van de 3V's in het onderzoek doen met en het houden van apen.

Met zo een gevarieerde achtergrond, vertelt Jan, is het gemakkelijk contact maken en meedenken met de verschillende wetenschapsgebieden. Op die manier kan het welzijn van de dieren meer aandacht krijgen. Het is onvermijdelijk dat een hardcore wetenschap-

per in eerste instantie oog heeft voor de wetenschappelijke vragen. Dat is ook nodig, maar als professor 'welzijn van proefdieren' met kennis van het desbetreffende vakgebied kan ik meedenken binnen het vakgebied, spreken op wetenschappelijke congressen en onderwijs geven aan studenten. Daarmee zijn de wetenschappelijke specialisten geholpen in aandacht voor het welzijn van dieren binnen hun vakgebied.

Zo vertelt Jan uitvoerig over het trainen van dieren in onderzoek. Hij beschrijft dat er nog veel dieren in langdurige onderzoeken zitten die er baat bij zouden kunnen hebben getraind te worden. Als een varken bijvoorbeeld in een vaccinatieexperiment gebruikt wordt, dan zou het gemakkelijk contact met de analist of dierversorger, noodzakelijke handelingen zoals transport, injecties of bloedafnames, kunnen zorgen voor minder stress. De gespecialiseerd immunoloog zal hier misschien niet direct aan denken terwijl Jan de voordelen de training en de reductie in stress voor de dieren kan uitleggen ook vanuit een immunologisch perspectief.

Bij het gebruik van konijnen kan Jan het risico op ziekten nuanceren bij het huisvesten van konijnen op de grond op stro. Hij kan vanuit zijn achtergrond de risico's op het insluipen van ziekten in de dierfaciliteit helpen inschatten, waarbij het wellicht mogelijk is om op lange termijn de huisvesting van deze dieren te verbeteren zonder dat het effect heeft op het doel waarvoor de dieren gebruikt worden.

Jan wil vooral de focus leggen op grotere proefdieren met nadruk op het varken, het konijn en uiteraard de apen. In die laatste soort werkt Jan met zijn collega's in Rijswijk ook veel aan verschillende manieren om techniek in te zetten voor de gezondheidsmonitoring. Na een operatie kan bijvoorbeeld videomonitoring en telemetrie heel behulpzaam zijn om een goede indruk te krijgen van het welzijn van de dieren. Juist dierversorger en analisten die de dieren goed kennen kunnen de extra informatie goed herkennen en gebruiken. Terwijl de dieren hiervoor niet gehanteerd hoeven te worden zoals bij het meten van de temperatuur of het wegen van de dieren. Jan wil zich inzetten om het slim gebruik van technologie te bevorderen bij proefdieren.

Jan spreekt ook met veel passie over het onderwijs. Ethiek en welzijn zouden een nadrukkelijke plek moeten hebben in het opleiden van nieuwe collega's, vooral de wetenschappers. Naast het ruime aanbod dat al aanwezig is ziet Jan ruimte om meer interactie te creëren in het onderwijs tussen de docenten en de studenten om zo vooral het kritisch nadenken voorop te zetten. De nadruk van de praktische handelingen zou moeten liggen bij de dierversorger en de analisten terwijl onderzoekers nadrukkelijk geschoold moeten worden in het kritisch nadenken over hun proefopzet en het zoeken naar verfijningen binnen de experimenten. Nadrukkelijk benoemt Jan dat onderzoekers hiervoor ook weer niet los moeten zingen van de dieren. Hij bedoelt hiermee dat onderzoekers bij de experimenten aanwezig moeten zijn om steeds bewust te blijven van het feit dat de data die zij vergaren, samen gaat met het gebruik van dieren en dat deze dieren ongerief ondergaan.

De rode draad in de plannen van Jan lijkt het erkennen van en de 3V's in de menselijke factor bij dierproeven. Dat gaat ons allemaal aan! We wensen Jan heel erg veel succes met zijn aanstelling als professor 'welzijn van proefdieren' en het bijdragen aan verbeteringen in het welzijn van dieren in experimenten!

*Namens de redactie Biotechniek,
Nelleke Verhave*

«